

1 Istnienie szczególnego postępowania w sprawie drobnych roszczeń

W prawodawstwie polskim istnieje tak zwane postępowanie uproszczone. Jest ono uregulowane w kodeksie postępowania cywilnego (w skrócie k.p.c.) w art. 505 1- 50514 .

Uproszczenia zmierzające do zwiększenia szybkości postępowania polegają na usprawnieniu i optymalizacji postępowania dowodowego oraz odwoławczego przez przyspieszenie i odformalizowanie czynności sądu, jak również na zwiększeniu rygorów formalnych w stosunku do stron, zdyscyplinowaniu ich przy podejmowaniu czynności procesowych.

W polskim kodeksie postępowania cywilnego zostało także uregulowane europejskie postępowanie w sprawach drobnych roszczeń. Zostało ono utworzone na mocy Rozporządzenia (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń ma na celu usprawnienie i uproszczenie postępowania w sprawach cywilnych i handlowych. Rozporządzenie stosuje się we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej z wyjątkiem Danii. Zostało ono implementowane do polskiego porządku prawnego w poprzez przepisy art.50521 -50527a.

1.1 Zakres postępowania, próg

Postępowanie uproszczone stosuje się w sprawach należących do właściwości sądów rejonowych, którymi są:

Sprawy o roszczenia wynikające z umów, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza 20 000 złotych, a w sprawach o roszczenia wynikające z rękojmi, gwarancji jakości lub niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową sprzedaży konsumenckiej, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza tej kwoty, Sprawy o zapłatę czynszu najmu lokali mieszkalnych i opłat obciążających najemcę oraz opłat z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej bez względu na wartość przedmiotu sporu

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym podlega sprawa z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, o ile wartość przedmiotu sporu nie przekracza kwoty 20 000 złotych. Sprawa, w której powód dochodzi kwoty niższej niż 20 000 złotych, a która stanowi resztę zaspokojonego wcześniej już roszczenia, którego kwota przekraczała 20 000 złotych, również będzie rozpatrywana w postępowaniu uproszczonym. Sformułowanie "z umowy" oznacza, że nie należą do postępowania uproszczonego sprawy w których podłożem roszczeń są czyny niedozwolone, bezpodstawne wzbogacenie oraz fakt istnienia własności rzeczy, współwłasności lub wspólności praw, a także istnienie innych praw rzeczowych, których posiadanie lub używanie stwarza obowiązek zapłaty. Postępowaniem tym nie są objęte także wszystkie roszczenia wynikające z czynności prawnych innych niż umowy: czynności prawnych jednostronnych, z prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia, z tytułu zachowku, a także z zobowiązań, których źródłem jest decyzja administracyjna albo bezpośrednio przepis ustawy.

Postępowanie uproszczone może być prowadzone w sprawach pomiędzy osobami fizycznymi, prawnymi, jak również z udziałem przedsiębiorców, pracowników i pracodawców. Brak więc tutaj rozróżnienia ze względu na podmioty mogące z niego skorzystać. Nie ma więc przeszkód, aby w postępowaniu uproszczonym mogły być rozpoznawane sprawy pracownicze czy gospodarcze.

Europejskie postępowanie w sprawach drobnych roszczeń należy do właściwości sądów rejonowych i okręgowych oraz referendarzy sądowych zgodnie z właściwością miejscową, określoną w przepisach kodeksu postępowania cywilnego (art. 16 kodeksu postępowania cywilnego(dalej k.p.c.) w zw. z art. 17 k.p.c. i art. 505 (22) k.p.c.)

Zgodnie z wyżej wymienioną dyrektywą drobne roszczenia to roszczenia w sprawach cywilnych i handlowych (w tym także konsumenckich) oraz sprawy, w których wartość przedmiotu sporu, z wyłączeniem wszystkich odsetek i wydatków nie przekracza 5 000 euro (w momencie wpłynięcia formularza pozwu do odpowiedniego sądu).

1.2 Stosowanie postępowania

Zgodnie z treścią artykułu 5053, jednym pozwem można w postępowaniu uproszczonym dochodzić tylko jednego roszczenia. Połączenie kilku roszczeń w jednym pozwie dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy wynikają one z tej samej umowy lub umów tego samego rodzaju. W przypadku niedopuszczalnego połączenia kilku roszczeń w jednym pozwie, przewodniczący zarządzi zwrot pozwu na mocy art. 1301 kodeksu postępowania cywilnego po bezskutecznym wezwaniu do usunięcia tego braku formalnego. Jeżeli powód dochodzi części roszczenia, sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym wtedy, gdy postępowanie to byłoby właściwe dla całości roszczenia wynikającego z faktów przytoczonych przez powoda. Zmiana powództwa w postępowaniu uproszczonym jest niedopuszczalna. Powództwo wzajemne oraz zarzut potrącenia są dopuszczalne jeżeli roszczenia nadają się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym. Nie jest dozwolona również interwencja główna, interwencja uboczna, przypozywanie oraz przekształcenia podmiotowe.

Rozpoznanie sprawy w postępowaniu uproszczonym odbywa się niezależnie od woli stron, co nadaje mu charakter obligatoryjny.

1.3 Formularze

Zgodnie z regulacjami kodeksu postępowania cywilnego (art.505 2 w związku z art. 125 §2), wszelkie pisma procesowe, a zatem pozw, odpowiedź na pozw, sprzeciw od wyroku zaocznego czy pismo zawierające wnioski dowodowe wnoszone w postępowaniu uproszczonym powinny być składane na urzędowych formularzach.

Formularze urzędowe dostępne są w urzędach gmin / miast, na biurach podawczych sądów oraz na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości (<http://bip.ms.gov.pl/pl/formularze>). Brak formularza w sytuacji gdy jest on wymagany środkiem, jest brakiem formalnym.

Zgodnie z ogólnymi przepisami kodeksu postępowania cywilnego (art.130 k.p.c.), jeżeli pismo, które powinno zostać złożone na formularzu urzędowym złożone zostało w inny sposób lub nie może otrzymać biegu w skutek niedotrzymania innych warunków formalnych, przewodniczący wzywa stronę do poprawienia lub uzupełnienia braków w terminie tygodniowym przesyłając jej złożone pismo. Wezwanie do usunięcia braków powinno zawierać wyszczególnienie wszystkich braków pisma. W razie bezskutecznego upływu terminu lub ponownego złożenia pisma dotkniętego brakami przewodniczący zarządzi zwrot pisma.

W europejskim postępowaniu w sprawach drobnych roszczeń występują 4 standardowe formularze będące załącznikami do wyżej wymienionego rozporządzenia. Są to: formularz pozwu, formularz wezwania sądu lub trybunału do uzupełnienia lub skorygowania formularza pozwu, formularz odpowiedzi, zaświadczenie dotyczące orzeczenia wydanego w europejskim postępowaniu w sprawach drobnych roszczeń.

1.4 Pomoc

W postępowaniu uproszczonym występuje zasada koncentracji materiału procesowego. Twierdzenia, zarzuty i wnioski dowodowe stron zgłoszone po wniesieniu pozwu, odpowiedzi na pozew i sprzeciwu od wyroku zaocznego lub po zakończeniu pierwszego posiedzenia przeznaczonego na rozprawę sąd pominie (system prekluzji), chyba że strona wykaże, że ich wcześniejsze powołanie nie było możliwe albo potrzebne (element dyskrecjonalnej władzy sędziego). Rozwiązanie takie wynika z szybkości postępowania uproszczonego. Jeżeli sąd uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub bardzo utrudnione, może według swojej oceny, po rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy, zasądzić w wyroku odpowiednią sumę. Jeśli sąd uzna, że sprawa jest szczególnie zawiła lub jej rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych, rozpoznaje ją w dalszym ciągu w zwykłym trybie procesowym. Sąd może powoływać świadków i inne osoby w sposób jaki uzna za najbardziej celowy w celu zminimalizowania kosztów postępowania uproszczonego wyłączonego została możliwość przeprowadzenia z opinii biegłego (art.5056) co ma wpłynąć również a przyspieszenie postępowania uproszczonego. Wyłączona natomiast została możliwość przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego (art. 505 6 k.p.c.), co ma wpłynąć również na przyspieszenie postępowania uproszczonego.

1.5 Zasady dotyczące przeprowadzania dowodów

W postępowaniu uproszczonym występuje zasada koncentracji materiału procesowego. Twierdzenia, zarzuty i wnioski dowodowe stron zgłoszone po wniesieniu pozwu, odpowiedzi na pozew i sprzeciwu od wyroku zaocznego lub po zakończeniu pierwszego posiedzenia przeznaczonego na rozprawę sąd pominie (system prekluzji), chyba że strona wykaże, że ich wcześniejsze powołanie nie było możliwe albo potrzebne (element dyskrecjonalnej władzy sędziego). Rozwiązanie takie wynika z szybkości postępowania uproszczonego. Jeżeli sąd uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub bardzo utrudnione, może według swojej oceny, po rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy, zasądzić w wyroku odpowiednią sumę. Jeśli sąd uzna, że sprawa jest szczególnie zawiła lub jej rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych, rozpoznaje ją w dalszym ciągu w zwykłym trybie procesowym. Sąd może powoływać świadków i inne osoby w sposób jaki uzna za najbardziej celowy w celu zminimalizowania kosztów postępowania uproszczonego wyłączonego została możliwość przeprowadzenia z opinii biegłego (art.5056) co ma wpłynąć również a przyspieszenie postępowania uproszczonego.

1.6 Procedura pisemna

Postępowanie uproszczone co do zasady jest pisemne, większość wniosków storn powinna być składana na urzędowych, specjalnie do tego przeznaczonych, formularzach. Jednakże istnieje także możliwość składania wniosków ustnych do protokołu postępowania uproszczonego. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku strona może zgłosić również do protokołu bezpośrednio po ogłoszeniu wyroku (art.5058). Strona obecna na posiedzeniu, na którym ogłoszono wyrok, może po jego ogłoszeniu w oświadczeniu złożonym do protokołu zrzec się prawa do wniesienia apelacji. W razie zrzeczenia się prawa do wniesienia apelacji przez wszystkich uprawnionych wyrok staje się prawomocny.

Europejskie postępowanie w sprawach drobnych roszczeń ma charakter pisemny.(art. 125§ 2 w zw. z art.505(21) k.p.c.)

1.7 Treść orzeczenia

W przypadku , w który sąd stwierdzi, że dana sprawa jest szczególnie zawiła lub jej rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych, to zgodnie z art.5057 k.p.c., to może rozpoznać ją w procesie, przy czym nie pobiera się wtedy opłaty uzupełniającej od pozwu. Sprawę rozpoznaje w dalszym ciągu ten sam sąd, który rozpoczął rozpoznawanie sprawy, stosując przepisy właściwego postępowania procesowego, innego niż postępowanie uproszczone. Decyzja sądu z art. 5057 powinna zostać wydana na rozprawie w postaci postanowienia, na które nie przysługuje zażalenie.

1.8 Zwrot kosztów

Tak jak w postępowaniu zwykłym, tak i w uproszczonym istnieje obowiązek opłacenia pozwu przez powoda. W postępowaniu uproszczonym reguły opłacania pozwu rządzą się jednak swoimi prawami. Zastosowanie znajdzie tu art. 28 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Przewiduje on opłatę stałą od pozwu w zależności od wysokości wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu umowy. Jeśli wartość ta wynosi:

do 2000 złotych – 30 złotych;

ponad 2000 złotych do 5000 złotych – 100 złotych;

ponad 5000 złotych do 7500 złotych – 250 złotych;

ponad 7500 złotych – 300 złotych.

Rozliczenie kosztów między stronami następuje w postępowaniu uproszczonym na zasadach ogólnych wyrażonych w kodeksie postępowania cywilnego w art. 98- 110 k.p.c. Zgodnie z art.98 k.p.c. strona przegrywająca sprawę zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi, na jego żądanie, koszty niezbędne do celowego dochodzenia si celowej obrony. Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji.

1.9 Możliwość odwołania

Od wyroku wydanego w trybie Rozporządzenia tronie przysługuje apelacja do sądu odwoławczego - w przypadku, gdy wyrok wydał sąd rejonowy, za pośrednictwem tego sądu do sądu okręgowego, natomiast gdy orzekał sąd okręgowy, za jego pośrednictwem do sądu apelacyjnego - art.367 i art.369 k.p.c. w zw. z art. 505(26) i art.505 (27) k.p.c.

W razie zaistnienia przesłanek określonych w art.7 ust.3 Rozporządzenia sąd wydaje wyrok zaoczny. Pozwanemu przysługuje sprzeciw od wyroku zaocznego jako środek zaskarżenia, który wnosi się do sądu, który wydał wyrok zaoczny. Powodowi w razie niekorzystnego rozstrzygnięcia przysługuje apelacja na zasadach ogólnych (art.339§1 k.p.c., art.342 k.p.c., art.344§1 k.p.c.).

Ostatnia aktualizacja: 20/05/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.